

AZ ÚSZÓ NEMZET PROGRAM HATÉKONYSÁGÁNAK ELEMZÉSE AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓBAN

ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF THE SWIMMING NATION PROGRAM IN THE NORTHERN HUNGARY REGION

Sajgó László ^{1*}, Szájer Péter², Vajda Ildikó ³

¹ Testnevelés és Sporttudományi Intézet, Nyíregyházi Egyetem, Magyarország,
<https://orcid.org/0009-0000-9268-0637>

² Sportági Intézet, Úszás és Vízi Sportok Tanszék, Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem,
Magyarország, <https://orcid.org/0009-0002-4481-0729>

³ Testnevelés és Sporttudományi Intézet, Nyíregyházi Egyetem, Magyarország,
<https://orcid.org/0000-0003-1771-9241>

<https://doi.org/10.47833/2025.2.ART.012>

Kulcsszavak:

Úszó nemzet program
Úszásoktatás
Sikeresség
Egészség
Gyermekek

Keywords:

Swimming Nation Program
Swimming Education
Success
Health
Children

Cikktörténet:

Beérkezett 2025. október 10.
Átdolgozva 2025. október 16.
Elfogadva 2025. október 20.

Összefoglalás

Az Úszó Nemzet Program bevezetése alapvetően megváltoztatta az úszásoktatás lehetőségeit országosan, különösen az Észak-Magyarországi Régióban. Kutatásom célja a program sikerét befolyásoló fő tényezők feltárása, valamint a résztvevők és oktatók tapasztalatainak elemzése. Vizsgáljuk a gyermekek úszástanulási lehetőségeit a program előtt és után, a hiányzások okait, illetve a módszertan hatékonyságát. 2024. tavaszát tükrözve eredményeink szerint a program jelentősen javította az úszásoktatás elérhetőségét és minőségét, ugyanakkor további fejlesztési irányokat is kijelöl.

Abstract

The introduction of the "Swimming Nation Program" has fundamentally changed the possibilities of swimming education nationwide, especially in the Northern Hungary Region. The aim of my research is to identify the main factors influencing the program's success and to analyze the experiences of participants and instructors. We examine children's opportunities to learn swimming before and after the program, the reasons for absences, and the effectiveness of the applied methodology. Reflecting the situation in the spring of 2024, our results show that the program has significantly improved the accessibility and quality of swimming education, while also outlining directions for further development.

1. Bevezetés

Az egészséges életmód alapvetően meghatározza az emberi életminőséget, a jólétet és a mentális állapotot, melynek egyik legfontosabb összetevője a rendszeres testmozgás [2] [11] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [25] [26] [43] [47] [49] [50]. A különféle mozgásformák közül kiemelkedő

* Kapcsolattartó szerző.
E-mail cím: f.a.author@institu.te

szerepet tölt be az úszás, amely hatékony eszköze az egészségmegőrzésnek és a betegségek megelőzésének [45]. Már az ókorban felismerték, hogy a vízben végzett mozgás kedvező hatással van a szervezet különböző működési rendszereire, amit a modern tudományos kutatások is számos eredménnyel támasztanak alá [1] [31] [33].

Az úszásoktatás története egészen a XIX. század elejéig vezethető vissza, amikor az oktatás fokozatosan általánossá vált. Ugyanakkor napjainkban sem minden gyermek számára biztosított a szervezett úszásoktatásban való részvétel, különösen nem az ország valamennyi régiójában. Az oktatás alapvető célja azonban a kezdetek óta változatlan: a vízbefulladásos halálesetek számának csökkentése, valamint az úszás kedvező élettani hatásainak érvényesítése [6] [12] [29] [30] [51] [53].

Az iskoláskorú gyermekek a tanévek során sokrétű mozgásfejlesztésben részesülnek, amelynek keretében megismerkednek különböző sportágakkal. Kiemelt jelentőségű, hogy ezek a mozgásformák megszeretessék a sporttevékenységet, és elősegítsék az egész életen át tartó fizikai aktivitás iránti igény kialakulását [27] [34] [36] [38] [40] [41] [48] [54]. Az úszásnak ebben a folyamatban kiemelt helyet kell elfoglalnia, hiszen nemcsak az egészségre gyakorolt jótékony hatásai miatt fontos, hanem azért is, mert a gyermekek jelentik a vízisportok utánpótlását, a jövő sportolói és bajnokait [46].

Schmitt Pál 2019-es nyilatkozatában az úszást „a sportok királyának” nevezte, kiemelve, hogy kevés mozgásforma rendelkezik ennyi kedvező élettani hatással. Mindezek megvalósításához azonban elengedhetetlen a megfelelő infrastrukturális háttér, a szakszerű oktatás és a felkészült szakemberek jelenléte [28] [39] [42].

Az úszás fent megfogalmazott célkitűzéseivel összhangban jött létre az Úszó Nemzet Program (ÚNP), amelynek fő törekvése, hogy Magyarországon minden gyermek – társadalmi, anyagi és földrajzi helyzetétől függetlenül – lehetőséget kapjon az életmentő, vízbiztos úszástudás elsajátítására kisiskolás korig. A program egyúttal hozzájárult az úszás oktatásának és kutatásának fejlődéséhez, valamint a terület tudományos érdeklődésének növekedéséhez [16] [17] [32] [52].

2. Anyag és módszer

A kutatás során három módszert alkalmaztunk a hipotézisek igazolásának alátámasztására. Egyrészt félig strukturált interjúkat készítettünk, másrészt empirikus adatgyűjtést és statisztikai elemzéseket végeztünk. Az interjúkban az Észak-Magyarországi Régió Úszó Nemzet Programjában (ÚNP) tevékenykedő szakembereket szólaltattuk meg. Összesen 12, vezető beosztásban dolgozó, szakképzett szakember vett részt a vizsgálatban.

Az interjúk mellett az empirikus adatok feldolgozása is megtörtént, amelynek célja az oktatás eredményességére vonatkozó tényezők feltárása volt. Az elemzett információk a Magyar Úszó Szövetség központi adatbázisából származnak, és az ÚNP-hez kapcsolódó adminisztrációs nyilvántartásokon alapulnak. Vizsgáltuk a programban részt vevő gyermekek számának alakulását, a hiányzási és részvételi arányokat helyszínenként, valamint régiós összesítésben, különös tekintettel az Észak-Magyarországi térségre.

További adatforrást jelentett egy elégedettségi kérdőív, amelyet a Magyar Úszó Szövetség szakmai munkacsoportja dolgozott ki, és 2023 novembere és 2024 januárja között valamennyi ÚNP-helyszínen lebonyolítottak. A kérdőívet kísérő pedagógusok és intézményvezetők töltötték ki anonim módon.

Az eredmények a 2024 tavaszi állapotot tükrözik, és az alábbi kutatási kérdésekre keresték a választ:

1. Milyen adottságok jellemezték az Észak-Magyarországi Régió úszásoktatását az ÚNP bevezetése előtt?
2. Milyen változásokat eredményezett eddig az ÚNP megvalósítása a térségben?
3. Mely tényezők befolyásolják az úszásoktatás hatékonyságát és eredményességét a régióban?
4. Mi magyarázhatja, hogy a gyermekek hiányzási rátája az Észak-Magyarországi térségben meghaladja az országos átlagot?
5. Milyen visszajelzéseket kapnak a pedagógusoktól és kísérőktől?
6. Mennyire elégedettek az ÚNP szervezeti struktúrájával? Melyek az erősségek, és milyen fejlesztendő területeket azonosítanak a működtetési elvek kapcsán?

7. Hogyan értékelik az ÚNP és a versenysport közötti kapcsolat lehetőségeit, illetve milyen szerepet tulajdonítanak a HÍD programnak?
8. Milyen kihívások nehezítik az úszótehetségek versenysport felé való irányítását?

3. Eredmények

Az interjúalanyok visszajelzései alapján a program bevezetése jelentős változásokat eredményezett a régióban. Több mint 5000 gyermek részesült eddig költségtérítés nélküli úszásoktatásban. A megkérdezettek kiemelték, hogy a térség jelentős mértékben elszegényedett, ezért a program nélkül a gyermekek nagy valószínűséggel nem kaptak volna lehetőséget az úszással való ismerkedésre. Kivételt Miskolc jelent, ahol már több mint hat évtizede működik szervezett úszásoktatás („Kötelező úszásoktatás” néven), és ahol az ÚNP a Diósgyőri Tanuszodában továbbra is fogadja azokat az intézményeket, amelyek nem fértek be a Kemény Dénes Városi Sportuszoda kapacitásába.

A Tokaj, Putnok, Heves és Balassagyarmat helyszínein számos közös jellemző figyelhető meg. Az interjúalanyok egybehangzóan jelezték, hogy ezekben a térségekben hiányzik az úszáskultúra és a hagyomány, ami jelentősen eltér a miskolci helyzettől, ahol az úszás társadalmi ismertsége és iránti kereslete magasabb. A program iránti bizalom és annak szükségességének felismerése időigényes folyamat, amely fokozatosan alakul ki.

A válaszadók hangsúlyozták a program pozitív hatásait. A helyi oktatók szakmai képzettsége és tapasztalata növekszik, a kísérő pedagógusok pedig megismerkedhetnek az úszás széles körű jótékony hatásaival. A gyermekek integrált fejlődése más területeken is mérhető. A program sikerességét három tényező határozza meg:

1. **Szülői magatartás és támogatottság** – azok a gyermekek, akiknek a szülei nem rendelkeznek úszástudással vagy nem vettek részt oktatáson, gyakran nem kapnak teljes körű támogatást, sőt, engedélyezhetik a hiányzást különböző indokokkal.
2. **Infrastrukturális feltételek és eszközellátottság** – a válaszadók szerint a program bevezetése előtt sok helyszínen nem állt rendelkezésre megfelelő uszoda, és a gyermekek felszerelése kulcsfontosságú, mivel a legtöbb család nem tudná azt biztosítani.
3. **Magasan képzett szakemberek jelenléte és elkötelezett munkája** – minden megkérdezett kiemelte, hogy a program lelke a jól képzett, tapasztalt pedagógusok jelenléte.

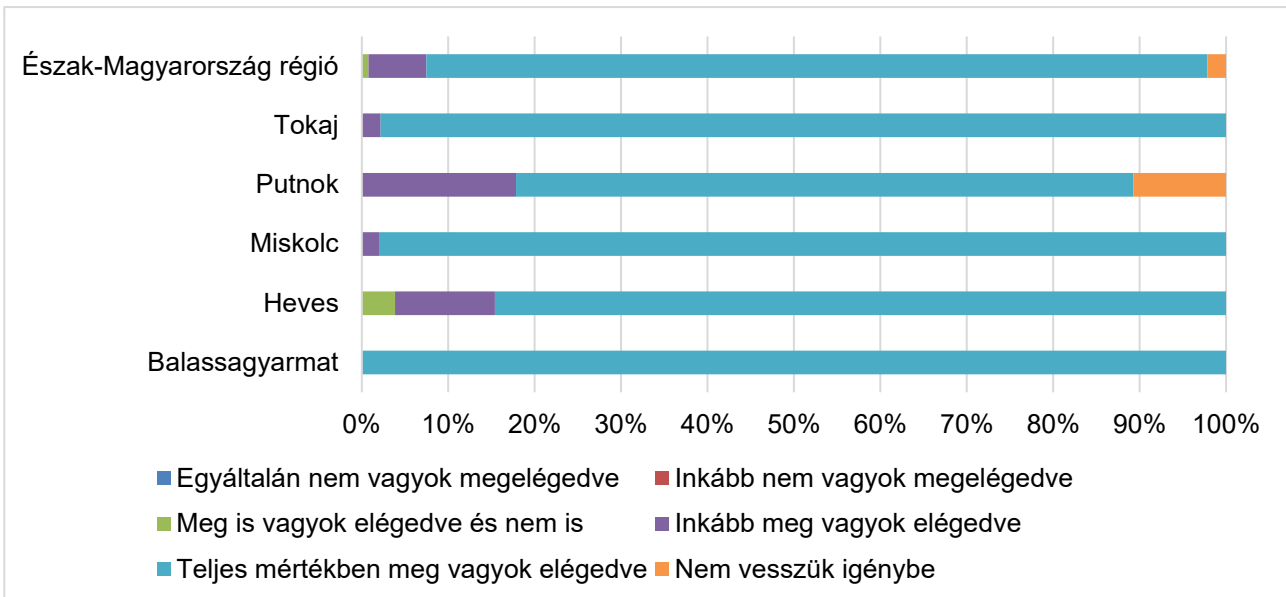
A hiányzási arány az Észak-Magyarországi Régióban a legmagasabb az országos adatokhoz képest. Az interjúalanyok szerint a szülők helytelen hozzáállása és az úszáskultúra hiánya mellett a térség gazdasági hátrányai (különösen Tokaj, Putnok, Heves, Balassagyarmat) is jelentős tényezőt jelentenek, hiszen a gyermekek nemcsak az úszásról, hanem az iskolából is gyakran hiányoznak.

A pedagógusok és kísérők rendkívül pozitívan értékelik a programot, támogatják annak folytatását, és bíznak a sikerességében. A negatív visszajelzések elenyésző számban érkeztek a vezető beosztású személyekhez, amit az elégedettségi kérdőív eredményei is alátámasztanak. A 11 megkérdezett közül 8 teljes mértékben elégedett a program hierarchikus felépítésével, és nem változtatna a működési elveken. Egy fő növelné az oktatásszervezők számát a nagy helyszíneken (1500 gyermek felett), egy másik a szoftveres működtetés rugalmasabb lehetőségeit hiányolja helyi koordinátori szinten, míg egy válaszadó a szervezet bürokratikusságát kritizálta, ami szerint a hatékony információáramlást gátolja.

A HÍD programot minden megkérdezett potenciális lehetőségként értékeli, különösen az ÚNP és a versenysport kapcsolatában. Kiemelt fontosságúnak tartják, hogy a programból kikerülő gyermekeket megfelelő „fogadó” egyesület vehesse át. Miskolc helyi koordinátora fontosnak tartja, hogy a felvevő egyesület magas minőségű szakmai munka folyjon, hiszen csak ekkor kifizetődő a befektetett munka és áldozat. A másik négy helyszínen két új úszóklub jött létre (Tokaji Úszó Klub és Palóc Farkasok – Balassagyarmat), míg Hevesen a szakmai munka folytatására jelenleg Egerre támaszkodnak. Putnok helyzete valamelyest kedvezőbb, Kazincbarcikán pedig építés alatt áll egy korszerű, minden igényt kielégítő komplexum, amely optimális feltételeket biztosíthat. A válaszadók hangsúlyozták a jól működő egyesületek létrehozásának és a képzett szakemberek helyzetbe hozásának fontosságát.

Az Úszó Nemzet Program eredményessége nagymértékben függ az úszásoktatáson túl nyújtott szolgáltatásoktól, például a gyermekek busszal történő szállításának gördülékenységtől, a helyszínek tisztaságától és az oktatók kedvességétől. A Magyar Úszó Szövetség ezért felmérést végzett, amely a kísérő pedagógusok és intézményvezetők elégedettségét vizsgálta. Az eredmények helyi szintű elégedettséget tükröznek, rávilágítva a lehetséges fejlesztési területekre.

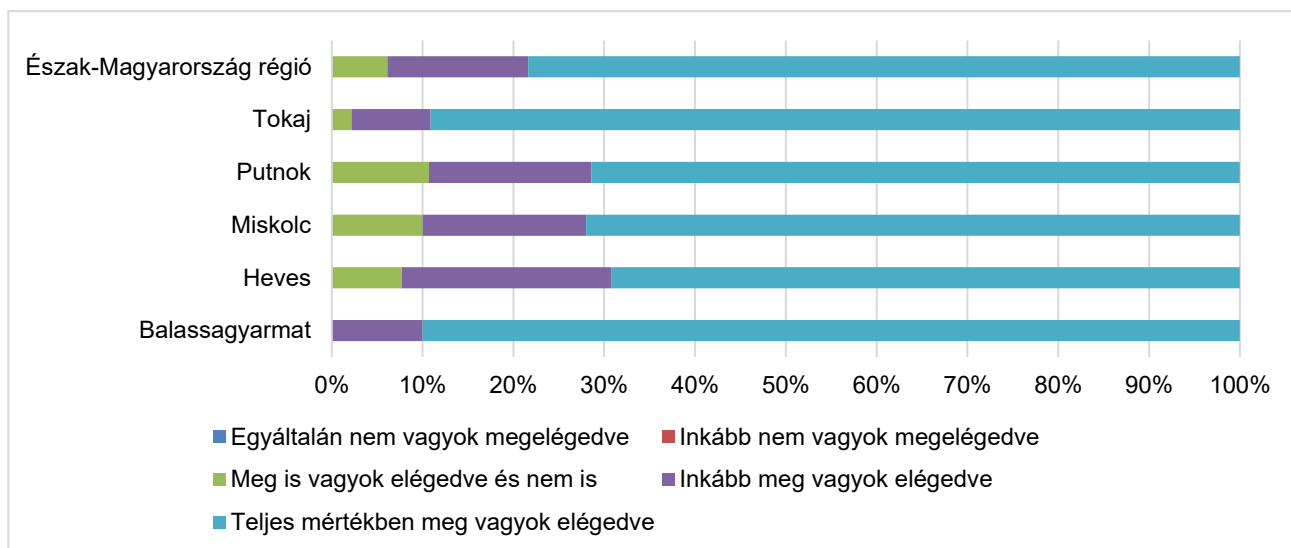
Az elégedettség rendkívül magas, a megkérdezettek közel 90%-a jelezte teljes megelégedettségét a programmal. Csak minimális arányban (kb. 1% az Észak-Magyarországi Régióban) jelezték az ÚNP szervezettségével való elégedetlenséget. A gyermekek iskolai és uszodai közötti szállítását biztosító buszok pontosságát a megkérdezettek szinte teljes mértékben kielégítőnek értékelték. Kisebb problémák Hevesben és Putnokon jelentkeztek, ahol a kísérők nem számoltak be teljes elégedettségről (1. ábra).

1. ábra. A busz pontosságával való elégedettség az ÚNP Észak-Magyarországi régiójában

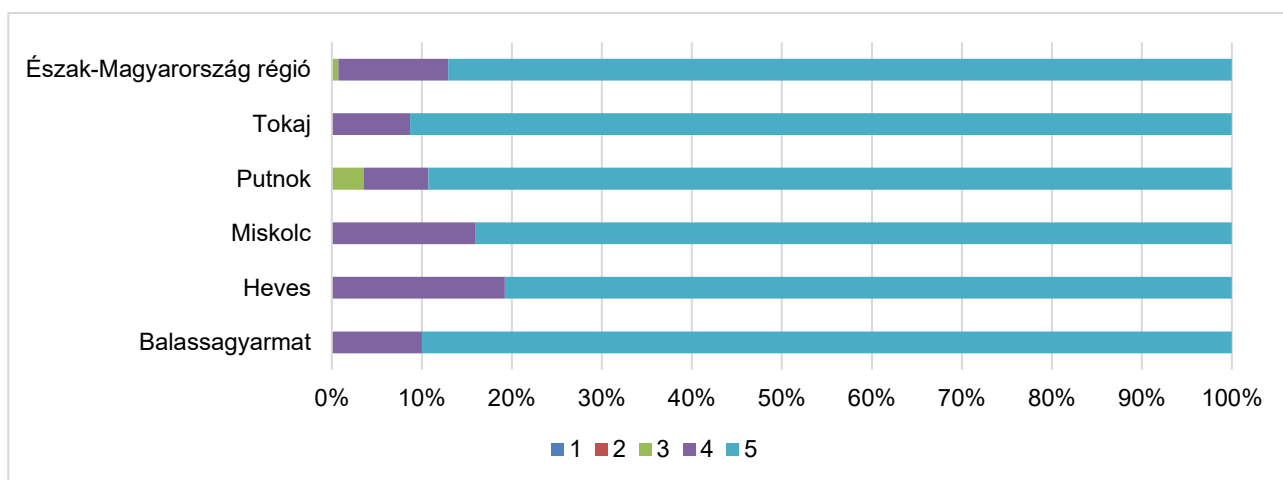
Az öltözők, valamint az uszodatér tisztasága nemcsak esztétikai okok miatt fontos, hanem higiéniai szempontokat is tükröz – minden uszoda (nemcsak ÚNP-s uszoda) esetében erre kiemelt figyelmet kell fordítani. A helyszíneken a kísérők szinte teljes mértékben elégedettek nemcsak az uszoda tisztaságával, hanem az öltözők tisztaságával is. Ez utóbbit nehezebb kivitelezni talán, hiszen télen a sáros, havas időben sokkal több szennyeződés kerülhet be a gyermekek cipőjéről, azonban ez úgy tűnik, hogy nem okoz gondot egyik helyszín esetében sem.

A higiéniaán kívül az öltözők mérete is egy sarkalatos pont az Úszó Nemzet Program tekintetében, mely befolyásolja az átöltözés idejét is, illetve a csoportok méretét is alakíthatja. A megkérdezettek talán ezzel az aspektussal voltak a legkevésbé megelégedve az egyéb kérdésekkel szemben, ugyanakkor az elmondható, hogy összességében ezzel is elégedettek, csak nem teljes mértékben. Ennek természetesen az is lehet az oka, hogy egy-egy csoport létszáma nagyon magas, így értelemszerűen a hely kisebbnek tűnik (2. ábra).

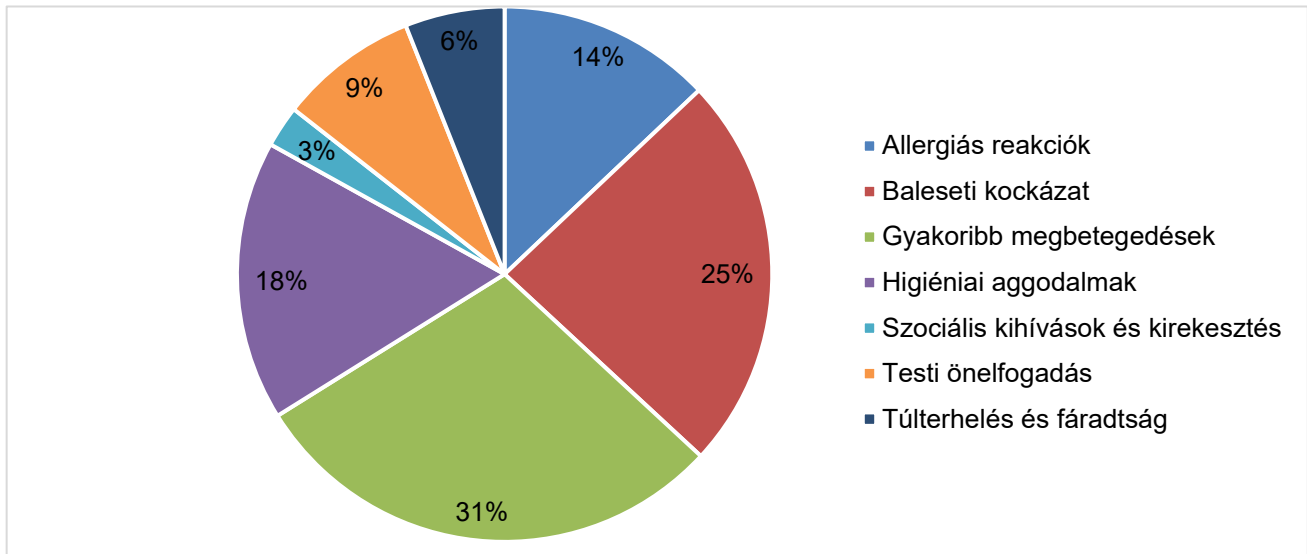
1. ábra: Az öltözők méretével való elégedettség az ÚNP Észak-Magyarországi régiójában

Az, hogy az úszás megtanulása számos előnnyel jár az egyén számára már a bevezetés részben kifejtettem, nemcsak a vízbiztonság tekintetében, hanem egy egészségesebb életmód lehetőségével, valamint szociális kapcsolódási lehetőségekkel együtt. A kísérők összességében úgy gondolják, hogy az ÚNP program hasznos a gyermekek számára, 87%-uk nyilatkozott így. Putnokon valamivel pesszimistább kilátásokat fogalmaztak meg bizonyos kísérők, azonban az átlagot tekintve itt is pozitív hatást vélnek felfedezni a gyermekeken (3. ábra).

2. ábra: Milyen hatással van a gyermekekre az ÚNP program az Észak-Magyarországi régió kísérői szerint

Azt, hogy milyen negatív, illetve pozitív hatásokat jelent a program a gyermekek számára a kísérők szerint érdemes figyelembe venni, azonban átgondoltam kezelni – mivel olyan állítások is megjelennek, amelynek pl. élettani alapja nincs ekkora terhelés mellett (túlterhelés). A balesetveszély növekedését a kitöltők 25%-a írta, ami tény, hogy az uszoda balesetveszélyes helyszín a csúszós felületek miatt, azonban a szabályok betartása mellett ez a veszély minimalizálható. A gyakoribb megbetegedéseket 31%-a írta a kísérőknek, ez a legnagyobb arány negatívum, amit felsoroltak – ebben igazságalap van, azonban a sporttevékenység az immunrendszerre pozitív hatást gyakorol, így a megbetegedésekkel szemben – bizonyos feltételek betartása mellett – ellenállóbb lesz a gyermek a későbbiekben. A felsorolt negatív hatások tükrözik azt, hogy a kísérők mit tapasztalnak, milyen félelmek vannak (4. ábra).

4. ábra: Az ÚNP program negatív hatásai a gyermekekre a kísérők szerint az ÚNP Észak-Magyarországi régiójában

A pozitív hatások szinte minden esetben jelentik a vízbiztonság megszerzését, a testi erő növekedését, valamint az egészséges életmódra való nevelést is. Olyan szempontok is megjelennek, mint a koordináció javulása, mely a vízben való mozgással jelentősen fejlődik, emellett a fegyelem növekedése is – hiszen egy „idegen” közegben, más szabályok szerint tanulnak a gyermekek, mely a testi fejlődés mellett a lelki és értelmi fejlődésükre is jelentős hatást gyakorol. Ugyanakkor a kísérők nem gondolják, hogy a szociális készségek fejlődnek – holott a sport erre kifejezetten alkalmas –, és csak 52%-uk gondolja azt, hogy a versenyszellem kialakul a program hatására a gyermekekben.

A program gördülékeny működését talán az mutatja igazán jól, hogy a kísérők kevés problémáról számolnak be. A kérdőívben csupán átlagosan 19%-a számolt be valamilyen problémáról az Úszó Nemzet Program kapcsán, ezzel szemben a többség nem találkozott problémával. Itt is megfigyelhető a helyszínek között eltérés, míg Hevesben a kísérőknek 30%-a jelzett valamilyen gondot, addig Putnokon ez az arány 10%-os. Ez az összehasonlítás azt mutatja, hogy a program jól működik és csupán kisebb problémák, helyi szinten megoldandó gondok vannak jelen.

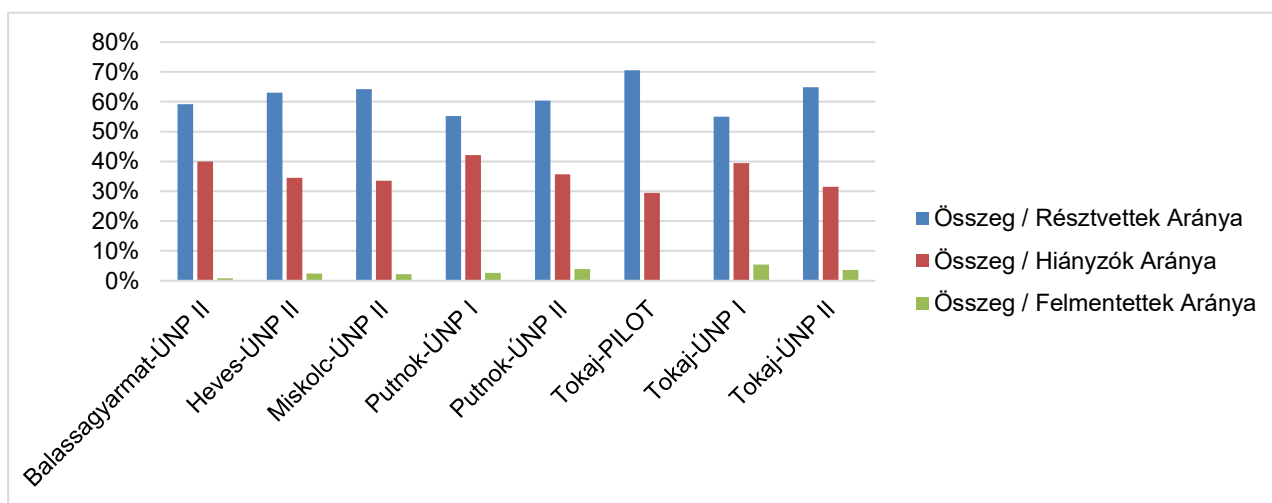
A Magyar Úszó Szövetség Úszó Nemzet Programjának központi adatbázisából kapott adatok alapján számos megállapítást tehetünk, melyek relevánsak mind a program hatékonyságával kapcsolatban, mind pedig kutatásom tekintetében.

A programban részt vevő gyermekek száma azért fontos, mert ez mutatja meg azt, hogy hány gyermeket tudunk elérni jelenleg és ezáltal számukra vízbiztonságot, úszástudást tudunk adni. Természetesen itt az egyes helyszínek között jelentős eltérések lehetnek, melyek visszavezethetők bizonyos okokra. Az Észak-Magyarországi régióban működő öt helyszín együtt jelen pillanatban 3 361 gyermeket szolgál ki és tanít úszni az ÚNP második évében, mivel ebben a 2023/2024 őszi félévében indult el mind az öt helyszínen a program. Az első év két helyszínén (Putnok és Tokaj) 1 203 kisgyermek vett részt a programban, míg a pilot projektben több, mint 500 gyermek tanult úszni és tanította a rendszert a megfelelő működésre. Ha összesítjük ezen adatokat, megállapítható, hogy a két ÚNP év, valamint a pilot év alatt már több, mint 5000 gyermek vett részt ingyenes úszásoktatáson az Úszó Nemzet Program Észak-Magyarországi régiójában.

Megfigyelhető, hogy míg Putnokon 2 év alatt összesen kevesebb, mint ezer gyermek volt a program részese, addig Miskolcon a program első évében már több mint 1200 gyermek tanul úszni szakképzett oktatóktól közoktatási keretek között. Emiatt pedig említést kell tennünk az adott város és vonzáskörzetének népességéről, hiszen ez döntően befolyásolja azt, hogy hány gyermek fog az adott településen úszást tanulni. Azonban látható, hogy egyre több gyermek kap lehetőséget arra, hogy megtanuljon úszni nemcsak helyi szinten, ahol volt múltja az úszásnak, hanem olyan

területeken is, ahol eddig nem volt semmilyen úszóprogram. Megállapítható, hogy egyre bővülő lehetőségek vannak az Úszó Nemzet Program által az Észak-Magyarországi régióban az úszás megtanulására, nemcsak a programnak, hanem az új tanuszodáknak köszönhetően is.

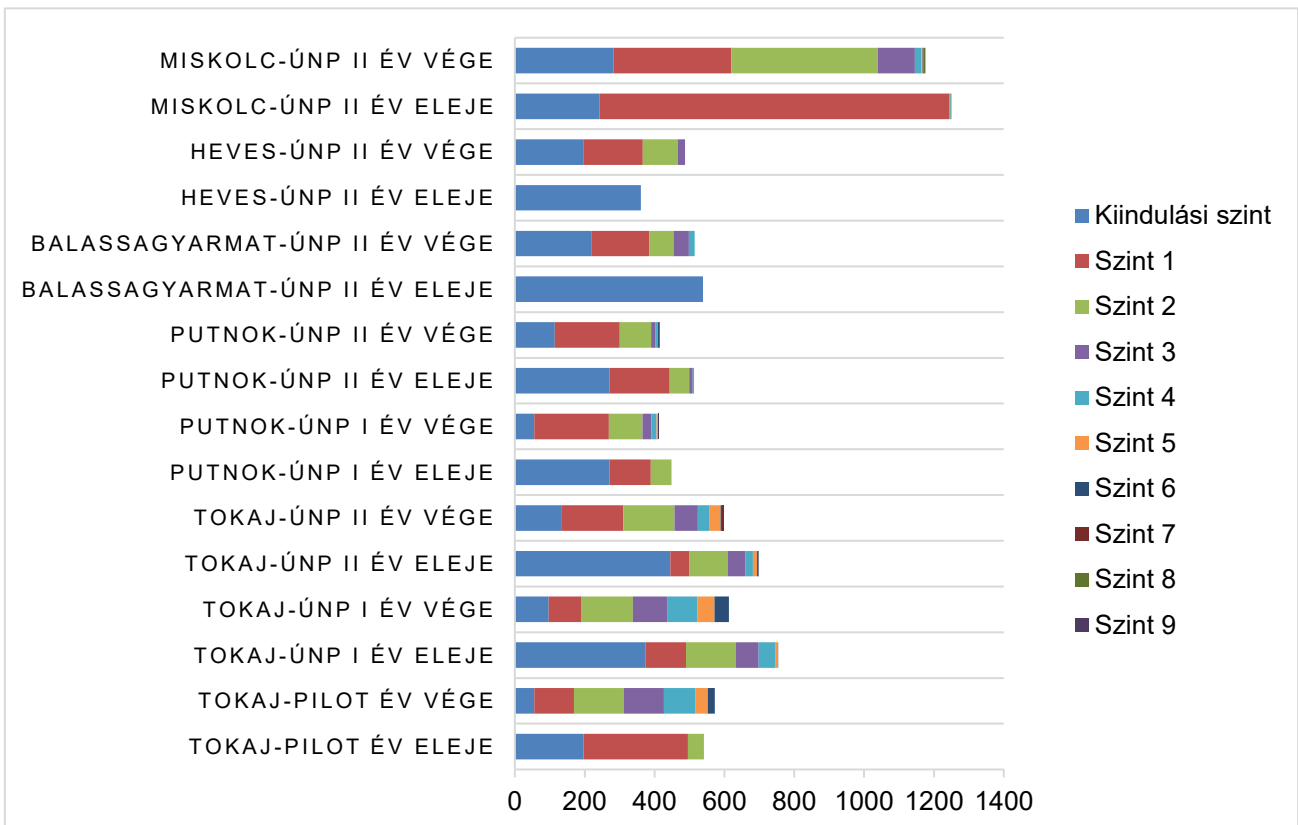
Nemcsak azt érdemes vizsgálni, hogy hányan vesznek részt az Úszó Nemzet Programban, hanem azt is meg kell vizsgálni, hogy hányan aktívak, mennyi a hiányzás, valamint hány felmentett gyermek vesz részt a foglalkozásokon. Ezek az adatok még pontosabb képet adnak arról, hogy milyen hatékonyságú a program. Az eredmények itt óraszámban jelennek meg, a heti foglalkozásokon részt vett, nem vett részt, valamint felmentett órák tekintetében. Az átlagos hiányzás 36%-os volt, mely nemcsak a betegségeket jelentette, hanem azt is, ha valamelyik csoport nem tudott eljönni a foglalkozásra egyéb okok (pl. iskolai elfoglaltság) miatt. Ha ezt az átlagos szintet vesszük, akkor ennél több hiányzással olyan helyszínek rendelkeznek, ahol nem volt korábban úszósporthoz a városban (Balassagyarmat, Heves, Putnok, illetve Tokaj az ÚNP I alatt), ennél kevesebb hiányzás volt Miskolcon, ahol már az ÚNP program előtt is volt úszósporthoz a városban. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy azon helyszínek esetében, ahol már több éve folyik ÚNP úszásoktatás a hiányzási ráta csökkenő tendenciát mutat (Putnok, illetve Tokaj a pilot évet leszámítva). A részvételi arány azonban azt mutatja, hogy lehetne emelni a foglalkozásokon való aktív részvételt, hiszen a vizsgált régió és időszak esetében a legmagasabb részvételt Tokaj érte el a pilot év alatt (71%), ezt leszámítva az átlagos részvétel csupán 60%-os – kiugróan alacsony volt az ÚNP első évében Putnokon és Tokajban. A legtöbb felmentett óraszám is ebben az időszakban volt, Tokajban több, mint 1000 óra volt felmentett az ÚNP 1. évében (5. ábra). Ezen adatok alapján megállapítást lehet tenni, miszerint azokon a helyszíneken, ahol nem működött szervezett oktatás az ÚNP program előtt (Balassagyarmat, Heves, Putnok, Tokaj) magasabb a hiányzási ráta, mint a miskolci ÚNP helyszínen, ahol korábban is volt már úszásoktatás szervezeten.

5. ábra: Az ÚNP Észak-Magyarországi régiójában a részvételi ráta alakulása az egyes helyszíneken

Ahogy a kutatásban korábban bemutatásra került, az ÚNP keretein belül 9 meghatározott tudásszint elérése/teljesítése szükséges a 2 év alatt, azaz a gyermekek ezen a folyamaton haladva meghatározott időközönként kerülnek felmérésre, ahol bemutatják előrehaladásukat. Ezen szintek meghatározott teljesítményhez és tudáshoz kötöttek, így összehasonlíthatók egyes helyszínek, régiók egymással, mindamellett, hogy az adott helyszín eredményességét is bemutatja, hogy az ott részt vevő gyermekek milyen fejlődést mutatnak. Azonban itt figyelembe kell venni azt, hogy a program tervezetten kétéves, így a második év végére kell(ene) elérni a legmagasabb szintet, a két év után kikerülnek a gyermekek a programból és új, fiatalabb csoport lép a helyükre. Az egyes évek eleje és vége közötti különbségek mutathatják be azt, hogy az adott évben milyen hatékonyságú oktatás folyt, ugyanakkor itt is közrejátszik az, hogy milyen úszósporthoz múlttal rendelkezett az adott város. Azt láthatjuk, hogy minden év elején több a kiindulási szinten lévő gyermek, ami természetesen, hiszen itt kerülnek a programba a gyermekek, azonban minden helyszínen az év

végén is vannak olyan kisgyermek, akik a kiindulási szinten maradnak. Ennek oka lehet, hogy ők a felmentettek, valamint az is, hogy sok hiánzzal rendelkeznek ezek a tanulók. A felmért időszakban 1 gyermek érte el a 9. szintet Putnokon, emellett Miskolcon már 7 gyermek is a 7. szinten van, úgy, hogy ott ez az első év a program tekintetében. Az is megfigyelhető, hogy az oktatási folyamat nagyon egyénfüggő, függ az adott gyermekek csoportjától, hiszen egy év alatt van olyan, aki a kiindulási szintről a 2. szintig jut el, de van olyan is, aki 5-6 szinttel is javítja az úszótudását. Megfigyelhető, hogy a program eredményesen működik és folyamatosan javul a gyermekek úszástudása, azonban meg kell vizsgálni, hogy mi az oka annak, hogy a kiindulási szinten ennyi gyermek van az év végén is (6. ábra).

6. ábra: Az ÚNP Észak-Magyarországi régiójában a teljesítményszintek alakulása az egyes helyszínek esetében

4. Következtetések

A vizsgálat eredményei alátámasztják azt a hipotézist, miszerint az Úszó Nemzet Program (ÚNP) bevezetése számottevően hozzájárult a költségtérítésmentes úszásoktatásban részesülő gyermekek számának növekedéséhez az Észak-Magyarországi Régióban. Az interjúk elemzése és a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján egyértelműen kimutatható, hogy a program megjelenését követően lényegesen szélesebb körben vált elérhetővé az úszásoktatás. Ez különösen igaz olyan településekre, mint Tokaj, Putnok, Balassagyarmat és Heves, ahol a gyermekek jelentős része a program nélkül valószínűsíthetően nem került volna kapcsolatba sem az uszodai környezettel, sem az úszás alapjaival.

Az oktatás hatékonyságát tekintve a vizsgálat eredményei arra utalnak, hogy meghatározó szerepet játszanak a helyszíni sajátosságok és a települések úszósporthoz kötődő múltja. Miskolc példája kiemelkedő, mivel az ott működő ÚNP-szakembergárda az úszással kapcsolatos hagyományokra, valamint a képzettebb és tapasztaltabb oktatói állományra támaszkodva eredményesebb munkát végez, mint a régió más településein működő egységek. Ezzel szemben az utóbbiak esetében elmaradás tapasztalható, amely részben a megfelelő szakember-ellátottság hiányából, részben pedig a gyermekek korlátozott uszodai jártasságából fakad.

A részvételi arányok szintén összhangban állnak a hipotézisekkel: azokban a településekben, ahol az ÚNP megjelenése előtt is működött szervezett úszásoktatás, alacsonyabb hiányzási rátát mértek. A legkedvezőbb mutatók Miskolcon figyelhetők meg, míg a többi helyszínen némileg magasabb a gyermekek távollétének aránya.

Az elégedettségi vizsgálatok eredményei arra utalnak, hogy a programmal kapcsolatban a gyermekeket kísérő pedagógusok többsége pozitív tapasztalatokról számol be. Az elégedettségi kérdőívek alapján kijelenthető, hogy a pedagógusok döntően elégedettek a program szervezeti kereteivel, a lebonyolítás folyamatával, valamint az elért eredményekkel.

A szervezeti működés hatékonyságát érintő vizsgálatok vegyes képet mutattak. A régióvezető, az öt helyi koordinátor és az öt oktatásszervező visszajelzései alapján a résztvevők többsége alapvetően elégedett az információáramlással és a biztosított feltételekkel, ugyanakkor több esetben felmerültek fejlesztési javaslatok is. Ez arra utal, hogy bár a rendszer működése összességében megfelelő, bizonyos területeken szükség mutatkozik a további optimalizációra.

Az ÚNP sportági bázisra gyakorolt hatása szintén igazolható. A program elindítása óta 2024 tavaszéig két új úszóklub alakult meg a régióban, amely a sportági utánpótlás fejlődésének egyértelmű indikátora. Annak ellenére, hogy az öt helyszínből háromban csak 2023 szeptemberében indult el a program, az interjúk tanúsága szerint rövid távon is jelentős versenyzői létszámnövekedés prognosztizálható, különösen Miskolcon. Mindazonáltal a kedvezőtlen szociális környezet és a magas színvonalú klubrendszer hiánya olyan kihívások, amelyek hosszabb távon korlátozhatják a további fejlődés ütemét.

Összegzésként megállapítható, hogy az Úszó Nemzet Program az Észak-Magyarországi Régióban érdemi előrelépést eredményezett mind a gyermekek úszásoktatásba történő bevonásában, mind az úszósport szervezeti és versenyzői bázisának megerősítésében már 2024 tavaszáig is. A program hatékonyságát ugyanakkor a helyi adottságok, az oktatói háttér minősége, valamint a szociális tényezők jelentős mértékben befolyásolják, amire már számos hazai és nemzetközi szakirodalom is kitér [3] [4] [5] [7] [8] [9] [10] [13] [14] [15] [35] [37] [44] [55].

Irodalomjegyzék

- [1] Arany, D., Szigethy, M., Biróné, I. K. és Nagyvárad, K. (2023): Rekreatív jelleggel úszó edzésre járó 11-17 éves gyermekek gerincének állapota = Examination of the spine condition among children swimming for recreational purposes. *Recreation*, 13 (3). pp. 28-31. ISSN 2064-4981
- [2] Bácsné Bába, É., Lengyel, A., Pfau, C., Müller, A., Bartha, É.J., Balogh, R., Szabados, G., Bács, Z., Ráthonyi, G. (2025): Physical activity: the key to life satisfaction - correlations between physical activity, sedentary lifestyle, and life satisfaction among young adults before and after the COVID-19 pandemic. *Front Public Health*. 2025 Feb 17;13:1486785. doi: 10.3389/fpubh.2025.1486785. PMID: 40034177; PMCID: PMC11873082.
- [3] Bella, D., Szekeres, D. (2025): Sportlétesítmények fenntarthatóságának jogi szabályozása Magyarországon. *Magyar Sporttudományi Szemle* 26: 2 (114) pp. 43-44., 2 p. (2025)
- [4] Bernáth, A. G., Bíró, M. (2021): A gyermekszerepet és a hivatásszerepet komplex hatása a tanár – diák kapcsolatokra a testnevelő tanári munkában, In: *Balogh, László (szerk.) Sporttudományi Kutatások*. Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetem Sporttudományi Koordinációs Intézet (2021) pp. 21-39., 19 p.
- [5] Bíró, M. (2020): Interakció vizsgálatok megjelenése és alkalmazása a testnevelésben. In: *Hamar, Pál (szerk.) Mesterségünk címere - Sportpedagógus: Születésnap neveléstudományi konferencia Biróné dr. Nagy Edit és dr. Gombocz János tiszteletére*. Budapest, Magyarország: Testnevelési Egyetem (2020) 150 p. pp. 59-77., 19 p.
- [6] Bíró, M., Müller, A., Lenténé Puskás, A., Márton Pucskó, M. J., Móri, K., Czeglédi H. O. (2020): The role of swimming in preserving health. *Slovak Journal Of Sport Science* 7: 2 pp. 30-40., 11 p. (2020) DOI: <https://doi.org/10.24040/sjss.2022.8.2.27-38>
- [7] Borbely, S., & Olah, D. (2021): Examination of personality dimensions determining the career motivation of trainee teachers. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Educatio Artis Gymnasticae*, 66(4), 17–34. [https://doi.org/10.24193/subbeag.66\(4\).30](https://doi.org/10.24193/subbeag.66(4).30)
- [8] Borbely, Sz. (2021): Pedagógusok oktatással kapcsolatos problémáinak vizsgálata egy implementációs folyamat tükrében. In: *Novák, Ildikó Felemelő oktatás: Tanulmányok Fónai Mihály tiszteletére*. Debrecen, Magyarország : CHERD-Hungary (2021) pp. 92-110., 19 p.
- [9] Borbely, Sz. (2022): Testnevelők módszertani kultúrájának vizsgálata a szociokulturális háttér tekintetében. In: *Steklács, János; Molnár-Kovács, Zsófia (szerk.) 21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség: XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia*. Absztraktkötet
- [10] Borbely, Sz. (2023): Pedagógusok és hallgatók módszertani kultúrájának összehasonlító vizsgálata. *Magyar Sporttudományi Szemle* 24: 103 pp. 46-53., 8 p. (2023)
- [11] Borbely, Sz., Hideg, G., Kovács, K. (2025): Egyetemi oktatók jóllétét meghatározó tényezők – fókuszban a fizikai aktivitás. *Magyar Sporttudományi Szemle* 26 : 113(1) pp. 3-10. , 8 p. (2025)

- [12] Czeglédi, H.O., Lenténé Puskás, A., Müller, A., Biró M. (2020): Az úszás, mint az egészség megőrzésének és megtartásának eszköze. *Különleges Bánásmód*, 6. (2). 35-47. DOI 10.18458/KB.2020.2.35
- [13] Dancs, H., Tóth, D. Z. (2024): Fenntarthatósági aspektusok az egyetemi sport és testnevelés működtetéséhez, egyetemi sportlétesítményekhez, szolgáltatásokhoz kötődően. In: Kovács, Katalin; Dancs, Henriette; Boros, Szilvia; H. Ekler, Judit (szerk.) *Fenntartható egyetemi sport : Tanulmánykötet*. Budapest, Magyarország : Akadémiai Kiadó (2024) pp. 48-54. Paper: 9789636640194.7 , 7 p. DOI: 10.1556/9789636640194.7
- [14] Dienes, I. M., Biró, M. (2021): A sportágválasztás indítékainak és a sporttehetség néhány kérdésének vizsgálata a vízilabda sportágban. In: Balogh, László (szerk.) *Sporttudományi Kutatások*. Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem Sporttudományi Koordinációs Intézet (2021) pp. 61-79. , 19 p.
- [15] Domonkos, Cs., Oláh, D., Borbély, Sz. (2024): Az edzőváltások és az eredményesség kapcsolatának vizsgálata a profi magyar labdarúgó-bajnokságokban. In: Kovács, Zoltán (szerk.) *A Nyíregyházi Egyetem hallgatóinak pályamunkái : 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia*. Nyíregyháza, Magyarország : Nyíregyházi Egyetem (2024) 238 p. pp. 26-43. , 18 p.
- [16] Farkas, T., Máté, T. (2024): Az Úszó Nemzet Program működése és fejlődése menedzsment megközelítésben. *Magyar Sporttudományi Szemle* 25 : 108 pp. 53-53. , 1 p. (2024)
- [17] Farkas, T., Sterbenz, T., Máté, T. (2025): Az Úszó Nemzet Program menedzsment szempontú vizsgálata. In: X. *Sporttudományi PHD Szimpózium*, Program- és absztraktfüzet (2025) 108 p. pp. 27-28. , 2 p.
- [18] Gombás, S., Vári, B. (2025): A rendszeres fizikai aktivitás mentális és fizikai egészségre gyakorolt hatásának vizsgálata 10-18 éves diákok körében. In: Alattyányi, István; Katona, Zoltán; Petrovszki, Zita; Győri, Ferenc (szerk.) *Fókuszban a fizikai aktivitás és az egészség: Sporttudományi tanulmányok és kutatási beszámolók*. Szeged, Magyarország: Dél-alföldi Ifjúsági Életmód és Szabadidő Alapítvány (2025) 189 p. pp. 10-26., 17 p.
- [19] Hönyi, D., Kinczel, A., Molnár, A., Szabó, K., Maklári, G., Müller, A. (2021): Szabadidő eltöltési szokások vizsgálata a fiatalok körében. In: Balogh, László (szerk.) *Versenysport és szabadidősport*. Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem Sporttudományi Koordinációs Intézet (2021) 178 p. pp. 127-137. , 11 p.
- [20] Hönyi, D., Kinczel, A., Váczi, P., & Müller, A. (2021): Fiatalok rekreációs tevékenységeinek vizsgálata. *Különleges Bánásmód - Interdiszciplináris folyóirat*, 7(2), 105-110. <https://doi.org/10.18458/KB.2021.2.105>
- [21] Kinczel, A. (2020). A stressz és a szabadidősport jelenléte a mai emberek életében. *International Journal of Engineering and Management Sciences*, 5(1), 74-86. <https://doi.org/10.21791/IJEMS.2020.1.7>
- [22] Kinczel, A. (2022): Mindennapi rekreációs tevékenységek, utazási szokások. In: Mező, Katalin; Mező, Ferenc (szerk.) *VII. Különleges Bánásmód Nemzetközi Interdiszciplináris Konferencia = 7th International Interdisciplinary Conference about Special Treatment : Program- és absztraktkötet = Program and Abstract Volume*. Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem (2022) 132 p. pp. 69-71. , 3 p.
- [23] Kinczel, A., & Müller, A. (2023). The emergence of leisure travel as primary preventive. Tools in employee health behavior. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 47(2), 432–439. <https://doi.org/10.30892/gtg.47209-1041>
- [24] Kinczel, A., Müller, A. (2022): Study on travel habits and leisure activities in the light of COVID-19 triggered changes in Romania and Hungary. *GeoJournal Of Tourism and Geosites* 15 41 pp. 440-447., 8 p. <https://doi.org/10.30892/gtg.41214-848>
- [25] Kinczel, A.; Müller, A. (2020): Aktivitás, szabadidősport. *Különleges Bánásmód*, 6. (2). 49-58. DOI 10.18458/KB.2020.2.49
- [26] Kovács, K., Borbély, S., Dobay, B. et al. (2025): Factors influencing the well-being of Central and Eastern European university teachers: the role of physical activity and the sources of stress and resources in the workplace. *BMC Public Health* 25, 3001 (2025). <https://doi.org/10.1186/s12889-025-24241-7>
- [27] Kovács, K., Moravec, M. (2019): A felsőoktatási intézmények szerepe a hallgatók élethosszig tartó sportszocializációjában - egészségfejlesztési jó gyakorlatok a Kárpát-medencében. In: Juhász, Erika; Endrődy, Orsolya (szerk.) *Oktatás-Gazdaság-Társadalom*. Budapest, Magyarország, Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetem, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete (HERA) (2019) 898 p. pp. 540-558., 19 p.
- [28] Kovács, K., Moravec, M., Nagy, Zs., Rábai, D., Szabó, D. (2020): The institutional effect on leisure time and competitive sports at higher education colleges and universities in the Carpathian Basin. *Baltic Journal Of Health and Physical Activity* 12: Special issue 1 pp. 46-59., 14 p. (2020)
- [29] Kovács, Z. – Prisztóka, G. (2020): Vízbiztonság és úszáskompetenciák megjelenése az iskolai tantervekben, utasításokban és tervezetekben. *Képzés és Gyakorlat Neveléstudományi Folyóirat* 18. évf. 3–4.sz., 165–175.
- [30] Kovács, Zs., Gyönyvér, P. (2022): Az úszás történetisége, köznevelésben való megjelenése, fogalmi meghatározása. *Tanulmányok az úszás és vízbőlmentés témaköréből* (pp.6-39). DOI:10.15170/TUVT-TTK-2022-1
- [31] Lőkös, D. (2024): A sportterápia - úszásterápia alapjai: gyógytestnevelés, gyógyúszás. In: Bárdi, Árpád (szerk.) *Egészségnevelés és a pedagógusok - pedagógusképzők kompetenciái*. Nagykovács, Magyarország: Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar (2024) 77 p. pp. 28-32., 5 p.
- [32] Martony, G., Csáki, I. (2024): Az úszó nemzeti program komplex elemzése. In: IX. *Sporttudományi Phd Szimpózium: Program- és Absztraktfüzet*. (2024) 76 p. pp. 48-48., 1 p.
- [33] Mayer, K. (2024): Nyíltvízi hosszútávúszás, mint a testi és lelki egészségmegőrzés kitüntetett eszköze. In: 53. *Mozgásbiológiai konferencia - Program és előadáskivonatok*. Budapest, Magyarország: Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem (2024) p. 32
- [34] Molnár, A (2024): Célok szerepe az iskolai testnevelésben: fókuszban a testnevelőtanár szakos hallgatók. In: Juhász, Erika; Gyányi, István (szerk.) *Az oktatás időszzerű narratívumai: absztraktkötet*: Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2024
- [35] Molnár, A. (2024): Testnevelés tantárgy szerepe: a gyakorló iskola tanulóinak véleménye a NAT 2020-hoz kapcsolódva. *Magyar Sporttudományi Szemle* 25: 4 p. 19 (2024)

- [36] Molnár, A. (2025): A testnevelés tantárgy szabályozása a Nemzeti Alaptantervekben. *Iskolakultúra: Pedagógusok Szakmai-Tudományos Folyóirata* 35: 4 pp. 51-67., 17 p. (2025). <https://doi.org/10.14232/iskkult.2025.4.51>
- [37] Molnár, A., & Müller, A. (2025). Geographical influences on esports consumption with special focus on urban and rural audiences. *Geojournal of Tourism and Geosites*, 58(1), 128–135. <https://doi.org/10.30892/gtg.58111-1396>
- [38] Molnár, A., Vajda, I., Bognár, J. (2024): A célok szerepe az iskolai testnevelésben: fókuszban a testnevelő tanár szakos hallgatók. *Pedagógusképzés* 22(50): 2 pp. 5-20., 16 p. (2024). DOI: <https://doi.org/10.37205/TEL-hun.2024.2.01>
- [39] Moravec, M. (2019): Levels of Public and Higher Education in Health Promotion in the Light of Focus Group Studies. *Geosport For Society* 11: 2 pp. 76-85., 10 p. (2019)
- [40] Moravec, M. (2022): Diákok sportja - hallgatók egészségtükéje?: a mindennapos testnevelés jéghegy-modellje a hallgatói egészségtudatosság és eredményesség tükrében. Szeged, Magyarország: *Belvedere Meridionale* (2022), 273 p. ISBN: 9786156060624
- [41] Moravec, M. (2022): Inquiry into the Correlations between Sports Activity and Value Preference among Students in the Northern Great Plain Region as Regards the Role of Everyday Physical Education. *Central European Journal Of Educational Research* 4: 1 pp. 53-65., 13 p. (2022)
- [42] Moravec, M., Kovács, K. E., Kozma, B. (2024): Socialisation scenes in the health behaviour of teacher students at different levels of teacher training. *Frontiers In Sports And Active Living* 6 Paper: 1504214 (2024)
- [43] Müller, A., Bácsné Bába, E., Kinczel, A., Molnár, A., Boda E. J., Papp-Váry, Á., Hrisztov J. T. (2023): Recreational Factors Influencing the Choice of Destination of Hungarian Tourists in the Case of Bulgaria. *Sustainability* 15 : 1 Paper: 151, 18 p. (2023)
- [44] Müller, A., Mező, K., Mező, F., Bácsné Bába, É., Laoues-Czimbalmos, N., Lengyel, A. (2025): The Role of Personal Values in Sports Participation Among Young People with Disabilities: A Cluster and Profile Analysis. *Disabilities* 5 : 2 p. 40 (2025) <https://doi.org/10.3390/disabilities5020040>
- [45] Nagy, Z., Molnár, A. H. (2025): Úszók és vízilabdázók körében végzett előtanulmány az Adonisz-komplexus kérdőív hazai adaptálásához. In: *Alattányi, István; Katona, Zoltán; Petrovszki, Zita; Győri, Ferenc (szerk.) Fókuszban a fizikai aktivitás és az egészség: Sporttudományi tanulmányok és kutatási beszámolók*. Szeged, Magyarország : Dél-alföldi Ifjúsági Életmód és Szabadidő Alapítvány (2025) 189 p. pp. 92-103., 12 p.
- [46] Palásti, É., Bán, S., Győri, F. (2025): A jövő bajnokai úszó utánpótlás-nevelő program területi szempontú vizsgálata. In: *Alattányi, István; Katona, Zoltán; Petrovszki, Zita; Győri, Ferenc (szerk.) Fókuszban a fizikai aktivitás és az egészség: Sporttudományi tanulmányok és kutatási beszámolók*. Szeged, Magyarország: Dél-alföldi Ifjúsági Életmód és Szabadidő Alapítvány (2025) 189 p. pp. 166-188., 23 p.
- [47] Pálincás, R., Kinczel, A., Miklósi, I., Váci, P., Laoues-Czimbalmos, N., Müller, A. (2022): Lifestyle education, health education, environmental education, movement. *Acta Carolus Robertus* 12: 1 pp. 129-142., 14 p. (2022)
- [48] Simon, K. G., Reiner, D., Simon, I. Á. (2024): A rekreációs- és gyógyúszás edzéseken alkalmazott innovatív oktatási módszerek hatása a tanulók úszással kapcsolatos belső motivációjára és motoros képességeire. In: *Bocsi, Veronika; Csók, Cintia (szerk.) XXIV. Országos Neveléstudományi Konferencia: Absztraktkötet: Oktatás és nevelés a társadalmi jólét szolgálatában. A nevelés és az oktatás kihívásai a válságok korában*: Debreceni Egyetem 2024. október 24-26. Debrecen, Magyarország: MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet (2024) 530 p. p. 208
- [49] Szabó, K., Kinczel, A., Molnár, A., Hőnyi, D., Maklári, G. (2021): Szabadidő eltöltési szokások, életminőség vizsgálata a Hajdú-Bihar megyében élő emberek körében. In: *Balogh, László (szerk.) Versenysport és szabadidősport*. Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetem Sporttudományi Koordinációs Intézet (2021) 178 p. pp. 26-36., 11 p.
- [50] Szabó, K., Kinczel, A., Molnár, A., Müller, A. (2021): A táplálkozás és testmozgás kiemelkedő szerepe az egészséges életmódban. *Táplálkozásmarketing* 8: 2 pp. 49-60., 12 p. (2021)
- [51] Tóth, Á. – Kiss, M. (2014). Minden gyermek tanuljon meg úszni! Magyar Úszó Utánpótlásprogram 2013–2021. *Dabas: Reálszisztéma Nyomda*. 302.
- [52] Tóth, Á. (2019): Úszónemzet program: Minden Gyermek Tanuljon meg Úszni! (Úszás oktatásmódszertan). Budapest, Magyarország: *Kívágyó Kft.* (2019), 307 p. ISBN: 9786150060590
- [53] Tóvári, F. – Prisztóka, G. (2015): Az úszómozgások oktatásának gyakorlati lehetőségei és módszertana. Pécs: *PTE TTK Sporttudományi- és Testnevelési Intézet*. 102. ISBN 978-963-642-843-3
- [54] Vajda, I., Major, Zs., Moravec, M., Pásztor, B., Batta, K., Vajda, T., Vajda, F. V., Oláh, D., Nagy, A. (2018): Study on physical activity and health behaviour among students at the University of Nyíregyháza. *Magyar Sporttudományi Szemle* 19: 2 (74) pp. 22-26., 6 p. (2018)
- [55] Židek, P., Bácsné Bába, É., Lengyel, A., Müller, A., Molnár, A. (2025): A Multidimensional Analysis of Sports Participation Patterns Among Socioeconomically Disadvantaged Children in Slovakia. *Physical Culture And Sport Studies and Research* 109: 1 pp. 58-68. 11 p. (2025) DOI: <https://doi.org/10.2478/pcssr-2025-0018>